

พัฒนาการของการลูกเสือไทย ตั้งแต่พุทธศักราช 2454 ถึง 2528

นายชัยวัฒน์ ปัญญา

ศูนย์วิทยุวิทยากร
วิทยานรินทร์เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีค่าสตรมหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ภาควิชาประถมศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

012174

115512320

THE DEVELOPMENT OF THAI BOY SCOUT FROM B.E. 2454 - TO B.E. 2528

Mr. Chaiwat Panya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Education

Department of Elementary Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

ISBN 974-566-963-6

หัวข้อวิทยานิพนธ์ พัฒนาการของการลูกเสือไทย ตั้งแต่พุทธศักราช 2454 ถึง 2528
โดย นายชัยวัฒน์ ปัญญา
ภาควิชา ประถมศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ นิรมล ล่ำลือบุตร

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญามหาบัณฑิต

.....

(รองศาสตราจารย์ ดร.ล่ำลือ บุตรี)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ

ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
...ดร.ดวงเดือน อ่อนนุ่ม... ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดวงเดือน อ่อนนุ่ม)

.....
...ดร.นิรมล ล่ำลือบุตร... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ นิรมล ล่ำลือบุตร)

.....
...ดร.จรวพร ธรณีภรณ์... กรรมการ

(อาจารย์ ดร.จรวพร ธรณีภรณ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พัฒนาการของการลูกเสือไทย ตั้งแต่พุทธศักราช 2454 ถึง 2528
ชื่อผู้จัดทำ	นายชัยวัฒน์ ปัญญา
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ นิรมล สวัสดิ์บุตร
ภาควิชา	ประถมศึกษา
ปีการศึกษา	2528

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาพัฒนาการของการลูกเสือไทย ตั้งแต่สมัยเริ่มต้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พ.ศ. 2454 มาจนถึงสมัยปัจจุบัน พ.ศ. 2528 ในด้านการบริหาร กิจกรรม ปัญหา และอุปสรรค ตลอดจนปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อกิจการลูกเสือไทยในแต่ละยุคสมัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาหาข้อมูลจาก

1.1 เอกสารชิ้นต้นในหอจดหมายเหตุแห่งชาติ โดยเฉพาะหนังสือโต้ตอบของทางราชการ รายงานการประชุม บทความ หนังสือพิมพ์ในสมัยนั้น ตลอดจนประกาศพระราชบัญญัติ และระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของทางราชการ

1.2 หนังสือ วารสาร และเอกสารทั่วไปที่เกี่ยวข้อง

2. วิเคราะห์และแยกประเภทข้อมูลตามหัวข้อย่อยที่จะศึกษา

3. เรียบเรียงข้อมูลและเขียนรายงานการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงสถาปนาคณะลูกเสือไทยขึ้นเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2454 และการลูกเสือไทยได้ดำเนินการเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน

กิจการลูกเสือไทย แบ่งออกได้เป็น 6 ยุค คือ

1. ยุคก่อตั้ง (พ.ศ. 2454 - พ.ศ. 2468) ยุคนี้ตรงกับรัชสมัยของพระบาท-
สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการประกาศใช้ข้อบังคับลักษณะปกครองลูกเสือ ฉบับแรกวันที่
1 กรกฎาคม ร.ศ. 130 กิจกรรมลูกเสือในยุคนี้เจริญมากเพราะได้รับพระมหากรุณาธิคุณเป็น
พิเศษ

2. ยุคส่งเสริม (พ.ศ. 2468 - พ.ศ. 2475) ยุคนี้ตรงกับรัชสมัยของพระบาท-
สมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จนถึงวันเปลี่ยนแปลงการปกครองในวันที่ 24 มิถุนายน 2475
กิจกรรมลูกเสือในยุคนี้ได้รับการส่งเสริมเป็นอย่างดี โดยมีการริเริ่มและฟื้นฟูกิจกรรมหลายด้าน
เช่น จัดให้มีการชุมนุมลูกเสือแห่งชาติ มีการอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ และเริ่มติดต่อสัมพันธ์กับ
ลูกเสือนานาชาติ

3. ยุคประคับประคอง (พ.ศ. 2475 - พ.ศ. 2482) ยุคนี้เป็นตอนปลายรัชสมัย
ของรัชกาลที่ 7 และเป็นระยะแรกในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ระ-
ยะนี้กิจกรรมลูกเสือเริ่มเปลี่ยนแปลง โดยการฝึกเยาวชน ในยุคนี้มุ่งที่จะรักษาป้องกันประเทศ มี
การประกาศใช้หลักสูตรลูกเสือเล่นา และลูกเสือสมุทร ซึ่งมีเครื่องแบบคล้ายเครื่องแบบทหารบก
และทหารเรือ แม้จะมีการตราพระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2482 แต่กิจกรรมลูกเสือก็ไม่ก้าวหน้า
เท่าที่ควร

4. ยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2482 - พ.ศ. 2489) ยุคนี้เป็นตอนปลาย
ของรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล (2482-2489) และอยู่ในระหว่างสงคราม
โลกครั้งที่ 2 (2482-2488) ยุคนี้จากกล่าวไว้ว่าเป็นยุคที่มีถนนที่สุดในประวัติของการลูกเสือไทย
เนื่องด้วย พ.ศ. 2482 เกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 พ.ศ. 2483 ประเทศไทยเกิดกรณีพิพาท
เรื่องอินโดจีนกับฝรั่งเศส กิจกรรมลูกเสือขาดการดูแลเพราะมีกิจการองค์การเยาวชนแห่งชาติมาแทน
ที่ และทรัพย์สินต่าง ๆ ของคณะลูกเสือแห่งชาติต้องตกเป็นขององค์การเยาวชนแห่งชาติ ทั้งนี้เพราะ
ประเทศไทยต้องการกำลังของเยาวชนไปช่วยในการป้องกันประเทศ

5. ยุคฟื้นฟู (พ.ศ. 2490 - พ.ศ. 2503) ยุคนี้ตรงกับรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้า-
อยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ไปจนถึงปี พ.ศ. 2503 ซึ่งมีการประชุมสมัชชาลูกเสือโลกภาค-
ตะวันออกไกล ครั้งที่ 2 ณ กรุงร่างกุ้ง ประเทศพม่า ยุคนี้เริ่มฟื้นฟูกิจกรรมลูกเสือโดยการตรา
พระราชบัญญัติลูกเสือ พ.ศ. 2490 ยกเลิกองค์การเยาวชนแห่งชาติ และโอนทรัพย์สินคืนแก่คณะ
ลูกเสือแห่งชาติ ยุคนี้มีการฟื้นฟูการประชุมลูกเสือแห่งชาติ การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ การ

สร้างค่ายลูกเสือ การติดต่อสัมพันธ์กับลูกเสือนานาชาติ ซึ่งเป็นการเริ่มพัฒนาการลูกเสือให้เจริญขึ้นมาอีกครึ่งหนึ่ง

6. ยุคก้าวหน้า (พ.ศ. 2504 - พ.ศ.2528) ยุคนี้คือยุคปัจจุบัน อยู่ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โดยเหตุที่คณะลูกเสือแห่งชาติมีอายุครบ 50 ปีใน พ.ศ. 2504 และผู้ที่ได้ไปร่วมการประชุมสมัยชาลูกเสือภาคตะวันออกไกล ครั้งที่ 2 ณ ประเทศชอมา ในปี 2503 เห็นว่าประเทศพม่ากำลังวางแผนขยายกิจการลูกเสือเป็นการใหญ่ ทั้งในปี 2505 ก็จะมีการประชุมสมัยชาลูกเสือภาคตะวันออกไกล ครั้งที่ 3 ในกรุงเทพฯ ดังนั้นบรรดาข้าราชการผู้ใหญ่จึงพร้อมใจกันส่งเสริมกิจการลูกเสือ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลและทุกฝ่ายเป็นอันดี กิจการลูกเสือจึงเป็นปีกแผ่นมีการดำเนินงาน และปรับปรุงแก้ไขกิจการลูกเสือให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นจนถึงปัจจุบัน

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title The Development of Thai Boy Scout From B.E. 2454
 To B.E. 2528

Name Mr. Chaiwat Panya

Thesis Advisor Associate Professor Niramol Savasdibutr

Department Elementary Education

Academic Year 1985

ABSTRACT

The purpose of this research was to conduct a study on the development of the Thai Boy Scout organization from the time of its commencement in the reign of King Vajiravudh in B.E. 2454 to the present time, B.E. 2528, in respect of its administration, curriculums, activities, problems and obstacles, as well as other factors which had impacts on the Boy Scout activities during each period.

Procedures

1. Information was gathered from:
 - 1.1 Primary sources in the National Archives, particularly correspondence among official units, minutes of meetings, press articles in that period, government announcements, acts, and official rules and regulations.
 - 1.2 Secondary sources comprising books, journals and other related documents
2. Analyzing and classifying data under sub-topics to be studied.

3. Compiling data and composing an analytical report.

Findings

King Vajiravudh established Thai Boy Scout movement on July 1, B.E. 2454 and activities of the Thai Boy Scout have continued ever since.

Thai Boy Scout affairs could be divided into 6 periods as follows :

1. Inauguration Period (B.E. 2454 - B.E. 2468). This period concurred with the reign of King Vajiravudh. The first set of rules on the administration of Boy Scout activities was proclaimed on July 1, B.E. 2454. The Boy Scout movement during this period was quite prosperous as it received special support of the King.

2. Promotion Period (B.E. 2468 - B.E. 2475). This was during the reign of King Prajadipok and up to June 24, B.E. 2475, the day a revolutionary change of the form of government took place. During the period, the Boy Scout movement received satisfactory promotion. Various Boy Scout activities were initiated and revived such as the holding of the national rally of Boy Scouts, training of Boy Scout leaders and commencement of contact with international Boy Scout organization.

3. Maintenance Period (B.E. 2475 - B.E. 2482). This period was from the end of the reign of King Prajadipok to the beginning of the reign of King Anandha Mahidol. During this period, the Boy Scout activities underwent certain changes. Training of youths at that time was aligned to the aim of national defence. Announcement was made introducing training courses for Land Boy Scouts and Sea Boy

81

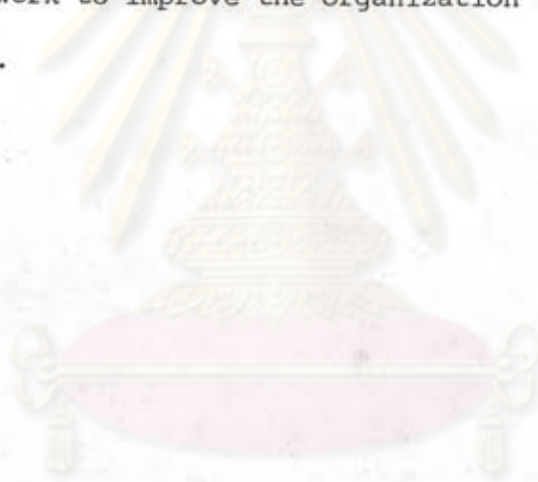
Scouts, whose uniforms were similar to those of army and naval personnel respectively. Although a Boy Scout Act of B.E. 2482 was put into effect, Boy Scout activities showed no appreciable progress.

4. ^vWorld War II Period (B.E. 2482 - B.E. 2488). This period covered a time toward the end of the reign of King Anandha Mahidol (B.E. 2482 - B.E. 2489), and it was during World War II (B.E. 2482 - B.E. 2488). This was the dimmest period in the history of Thai Boy Scout, for when World War II broke out in B.E. 2482, Thailand was involved in a dispute with France over Indo-China in B.E. 2483, the Thai Boy Scout movement then failed to receive proper attention because the national youth organization was set up in its place and the property of the National Boy Scout Organization was transferred to the National Youth Organization. The National Youth Organization came into being because the country then was in need of youth forces in national defence.

5. Restoration Period (B.E. 2490 - B.E. 2503). This period was from the beginning of the present reign of His Majesty King Bhumipol Aduldej to B.E. 2503. The 2nd Assembly of Boy Scouts of the Far-East Region was held in Rangoon, Burma in B.E. 2503. During the restoration period, Boy Scout activities were revived. The Boy Scout Act of B.E. 2490 was enacted, dissolving the National Youth Organization and transferring its property back to the National Boy Scout Organization. Activities of revive the Boy Scout movement during this period included the holding of National Boy Scout Rallies, training of Boy Scout leaders, setting up of Boy Scout camps, and contact with international Boy Scout organizations.

6. Period of Progress (B.E. 2504 - B.E. 2528). This period was in the reign His Majesty King Bhumipol Aduldej. Senior

government officials with the support of the Government and other parties concerned started promoting Boy Scout activities in earnest. The promotional efforts were prompted by the fact that the National Boy Scout Organization would reach its 50th anniversary in B.E. 2504, and that the 3rd Assembly of the Boy Scouts of the Far East would take place in Bangkok in B.E. 2505. Besides, such promotion was also partly attributable to the fact that those individuals attending the 2nd Boy Scout Assembly in Rangoon in 1960 had observed that Burma was planning a large-scale expansion of its Boy Scout activities. The Boy Scout organization was consequently on a firm foundation and had been engaged in work to improve the organization in order to achieve greater progress.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจาก รองศาสตราจารย์ นิรมล สวัสดิบุตร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาช่วยวางแผน ให้คำแนะนำ สั่ง เล่าริม สัมภาษณ์ ตลอดจนให้ความรู้ ความคิดเกี่ยวกับการวิจัยครั้งนี้ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จ ผู้วิจัยขอกราบ ขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณต่ออาจารย์ภาควิชาประถมศึกษาทุกท่านที่ช่วยเหลือในการสอบวิทยานิพนธ์ เจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติ เจ้าหน้าที่หอจดหมายเหตุแห่งชาติ และเจ้าหน้าที่สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บรวบรวม ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณเพื่อน ๆ ทุกคนที่เป็นกำลังใจ และให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่งในการทำ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งคณะครูโรงเรียนศูนย์รวมหัวใจ ที่คอยให้กำลังใจคอย สัมภาษณ์ และช่วยเหลือด้านการพิมพ์ จนทำให้การวิจัยครั้งนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

คุณค่าและประโยชน์ที่อาจมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณของ คุณพ่อ คุณแม่ ครู อาจารย์ ทุกท่านที่มีส่วนวางรากฐานการศึกษาให้แก่ผู้วิจัย

ชัชวาลย์ ปัญญา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทคัดย่อภาษาไทย	๗
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	๘
กิตติกรรมประกาศ	๙
สารบัญตารางประกอบ	๑๐
สารบัญภาพประกอบ	๑๑
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
คำจำกัดความ	5
ข้อจำกัดของการวิจัย	5
ขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัย	5
ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	7
อักษรย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์	7
2 ประวัติและความเป็นมาของการลูกเสือไทย	9
การปลุกชาติ	9
ปฐมเหตุแห่งการปลุกชาติ	11
วิธีดำเนินการ	14
กำเนิดลูกเสือไทย	20
ความเป็นมาของการลูกเสือ	20
พระราชประสงค์ในการตั้งกองลูกเสือ	22
การสถาปนากองลูกเสือไทย	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ (ต่อ)	หน้า
3 การบริหารงานลูกเสือ	29
ระบบบริหารงานลูกเสือ	29
การคัดเลือกลูกเสือ	44
การคัดเหล่าลูกเสือ	54
ธงและ เครื่องหมายประจำกองลูกเสือ	60
การให้รางวัลและการลงโทษลูกเสือ	73
4 พระราชบัญญัติลูกเสือ	87
5 การฝึกอบรมและกิจกรรมลูกเสือ	1 4
หลักสูตรและการฝึกอบรมลูกเสือ	104
ค่ายลูกเสือ	121
การประชุมลูกเสือ	127
ความสัมพันธ์กับลูกเสือนานาชาติ	138
6 การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ	144
การฝึกหัดผู้กำกับลูกเสือครั้งแรกของไทย	145
การอบรมวิชาผู้กำกับลูกเสือ พ.ศ. 2472	147
การอบรมวิชาพลศึกษา (ว่าด้วยการลูกเสือ) พ.ศ. 2478	151
การอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือแบบล่าถอย	152
การฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือในปัจจุบัน	153
7 สภาพการณ์และเหตุการณ์สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการลูกเสือไทย	160
สภาพการณ์และเหตุการณ์สำคัญในสมัยรัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2454- 2468) ที่มีอิทธิพลต่อการลูกเสือไทย	160
สภาพการณ์และเหตุการณ์สำคัญในสมัยรัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2469- 2477) ที่มีอิทธิพลต่อการลูกเสือไทย	162

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ (ต่อ)	หน้า
7 สภาพการณและเหตุการณสำคัญในสมัยรัชกาลที่ 8 (พ.ศ. 2478-2489) ที่มีอิทธิพลต่อการรุกรานเสือไทย	163
สภาพการณและเหตุการณสำคัญในสมัยรัชกาลที่ 9 (พ.ศ. 2490-2528) ที่มีอิทธิพลต่อการรุกรานเสือไทย	165
8 สรุปล	171
บรรณานุกรม	176
ภาคผนวก	183
ประวัติผู้เขียน	207

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 บัญชีรายชื่อลูกเสือเดือนกันยายน พ.ศ. 2454.....	47
2 จำนวนกองลูกเสือ ลูกเสือ และผู้กำกับลูกเสือ บางปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2454 ถึง พ.ศ. 2526.....	53

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว.....	27
2 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตร การซ้อมรบเสือป่า.....	28
3 ธงเสือป่า และเครื่องหมายลูกเสือ.....	205
4 ธงประจำกองลูกเสือ.....	206

ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย